

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 11-441 групи

Спеціальності 013 Початкова освіта

Спеціалізація: логопедія

Освітньо-професійної (наукової)

програми Початкова освіта

Озембловська Каріна Леонідівна

Керівник к.пед.н., доцентка Владимирова А.Л.

Рецензент к.пед.н., доцентка Щедролосєва К.О.

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1	Теоретичні аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва в початковій школі	6
1.1.	Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва як педагогічна проблема	6
1.2.	Види використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі початкової школи	10
РОЗДІЛ 2	Методика використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва в початковій школі	17
2.1.	Методика використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва в процесі дистанційного навчання	17
2.2.	Методичні рекомендації щодо проведення уроку музичного мистецтва в початковій школі із використанням інформаційно-комунікаційних технологій	21
ВИСНОВКИ		24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		27
ДОДАТКИ		30
	Додаток А Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти Херсонського державного університету	30

ВСТУП

Актуальність теми. В наш час застосування сучасних комп'ютерних технологій в освітньому процесі є одним із найбільш стійких напрямів пізнавальної й творчої діяльності учнів початкової школи. Особливо важливим використання інформаційно-комунікаційних технологій постає під час шкільного карантину. Через введення режиму самоізоляції традиційне навчання змушене перейти вшпор Онлайн-формат, що у тій або іншій формі є просто необхідним, що забезпечує умови для ефективного використання знань у розв'язанні важливих проблем розвитку суспільства та демократизації громадянського життя.

У сучасних науково-педагогічних джерелах акцентується увага на високому потенціалі інформаційно-комунікаційних ресурсів (О.Співаковський, Н.Савченко, О.Шликова). Педагогічні умови застосування інформаційно-комунікаційних технологій в процесі професійної підготовки майбутніх учителів розкрито в роботах Л.Петухової, Н.Воропай, В.Коткової Ю.Казакова, Л.Шевченко та ін.

На сучасному етапі набуто певний практичний досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій у початковій школі (Ю.Громова, І.Мураль, Ф.Халілова, В.Шакотько, Л.Югова та ін.), який надає можливість повніше розкрити основні психологічні якості молодших школярів, а також через музичне мистецтво формувати в них музичну культуру – це свідчить про невпинний інтерес педагогів-практиків до пошуку нових шляхів ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій та гармонійного поєднання із традиційними технологіями.

Якість дистанційної освіти на сьогоднішній день визначається не стільки рівнем підготовки вчителів, скільки технологічними й технічними стоп-факторами. Втім, пандемія прийшла зненацька, тому

з'явилося живе Онлайн-спілкування, коли в призначену годину організовуються відеоконференції, спілкування з учнями в чаті та дистанційне часове навчання, коли використовуючи певний цифровий інструментарій, створюється платформа для самостійного навчання при активній опосередкованій участі вчителя.

Використання сучасних технічних засобів на уроках музичного мистецтва в початковій школі підвищує мотивацію учнів, тому що музика – це предмет співтворчості на рівні особистості автора музичного твору, особистості вчителя і особистості учня та його потреби й здатності до творчості, самореалізації, удосконалення.

Провідним завданням учителя стає формування в учнів самостійних навичок й умінь, що будуть спрямовані на роботу із різними джерелами інформаційно-комунікаційних технологій, але слід пам'ятати, що основою розвитку музичних здібностей є живе звучання дитячого голосу та музичного інструменту.

На сучасному етапі, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес початкової школи залишається нагальною проблемою, що й зумовило сформулювати тему нашого дослідження **«Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва в початковій школі»**.

Метою дослідження є висвітлення видів інформаційно-комунікаційних технологій та обґрунтування доцільності їх використання на уроках музичного мистецтва в початковій школі.

Завдання:

1) Проаналізувати та вивчити наукову та методичну літературу з даної теми, розкрити поняття «інформаційно-комунікаційна технологія», «мультимедія».

2) Визначити види інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі початкової школи.

3) Обґрунтувати використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва в процесі дистанційного навчання.

4) Розглянути методику впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва в початковій школі.

Об'єкт дослідження: Процес музичного виховання молодших школярів із використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Предмет дослідження: Інформаційно-комунікаційні технології як засіб активізації музичного розвитку молодших школярів.

У ході дослідження використовувалися наступні групи **методів:**

Теоретичні методи дослідження: вивчення й аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури з метою визначення понятійного апарату; аналіз і узагальнення методичних та практичних розробок провідних науковців, а також програм із музичного мистецтва.

Емпіричні методи дослідження: бесіди, спостереження, порівняння.

Експериментальна база дослідження. Експеримент за темою дослідження проходив на базі виробничої педагогічної практики Херсонського навчально-виховного комплексу «Дошкільний навчальний заклад - загальноосвітня школа I - III ступенів» № 15.

Матеріали дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

Теоретичні аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва в початковій школі

1.1. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва як педагогічна проблема

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва дає змогу зацікавити учнів мистецтвом, зробити урок яскравим, емоційно насиченим, захоплюючим і хвилюючим. Ці технології сприяють більш ефективному навчанню учнів в процесі слухання музики, аналізу музичних творів. Використання фотоматеріалів анімації, аудіо та відео створюють новий мультимедійний контент уроку.

Бурлакова А., пише: «Програми містять у собі ігри й завдання на розвиток музикальності, способи виготовлення музичних інструментів з підручних матеріалів, зручний словник музичних термінів, інформацію про композиторів і інструменти з демонстрацією їхнього звучання, нотну грамоту. Всі вправи по нотній грамоті озвучені й у доступній формі розповідають про ази музичної теорії. Крім того, музичні казки розвивають фантазію кожного учня початкових класів. Змінюється роль учня на уроці: з пасивного слухача він стає активним учасником процесу навчання; формується позитивне відношення до предмета» [3].

Технологія – (techne – мистецтво, майстерність, уміння, logos – наука, закон), у перекладі з грец. «наука про майстерність».

Діти вчаться висловлювати свої враження про музику, у них швидше розвиваються вокально-хорові навички, музичні здібності, а також музичний, інтонаційний, ритмічний і тембральний слух.

Для роботи з учнями початкової школи можна використовувати наступні програми: Word, Excel, Internet Explorer, PowerPoint, Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome, Opera, Браузер Яндекс, Adobe Photoshop, publisher, що дозволить знаходити потрібну інформацію для написання проєктів, повідомлень, складанні презентацій, таблиць, діаграм, приймання участі в олімпіадах, конкурсах, вікторинах.

За допомогою інформаційно-комунікаційних технологій виникла можливість проводити не тільки уроки музичного мистецтва, але й позакласні заходи, батьківські збори, віртуальні екскурсії у різні куточки нашої планети.

Інформаційно-комунікаційні технології на уроках музичного мистецтва в початковій школі активізують пізнавальну діяльність учнів, заощаджують час на пояснення матеріалу, реалізують принцип наочності, що дозволяє молодшим школярам вийти за рамки шкільних підручників, доповнити й поглибити зміст заданої теми.

В учнів підвищується якість засвоєння заданого матеріалу, розширюється можливість самостійної діяльності. Діти разом із батьками мають доступ до різних довідкових систем, електронних бібліотек.

Як констатує О.Співаковський, «сучасна підготовка вчителя початкових класів повинна відбуватися в науково-обґрунтованому інформаційно-комунікаційному педагогічному середовищі, під яким вони розуміють «сукупність знанієвих, технологічних і ментальних сутностей, які в синхронній інтеграції забезпечують якісне оволодіння системою відповідних знань» [17, с. 402].

Інформаційно-комунікаційна технологія навчання (ІКТ) – це сукупність технічних засобів і методів реалізації інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і засобів забезпечення ефективного процесу.

Принциповим положенням є гармонійне поєднання комп'ютерної грамоти з літературою, музикою, образотворчим мистецтвом. Результат – створення нового якісного сучасного інтегрованого уроку.

Інформаційно-комунікаційні технології впливають на емоційну сферу молодших школярів, сприяють підвищенню пізнавальної активності.

Поняття «інформаційно-комунікаційна технологія» посідає важливе місце в процесі інформатизації сучасної освіти. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній системі початкової школи може стати потужним фактором збагачення індивідуальної основи творчого та інтелектуального розвитку учня, який від об'єкта навчання, отримувача готової освітньої інформації, стає активним суб'єктом навчання, він може самостійно здобувати необхідну інформацію.

Використання інформаційних технологій відкривають доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, надають абсолютно нові можливості для творчості, дозволяють реалізовувати принципово нові форми і методи навчання.

Електронні педагогічні програмні засоби, розроблені відповідно до програми для закладів загальноосвітніх шкіл «Музичне мистецтво» 1-4 класи, (автори Л.О. Хлебникова, Л.О. Дорогань, І.М. Івахно, Л.Г. Кондратова, О.В. Корнілова, О.В. Лобова, Н.І. Міщенко), визначаються у різних способах:

- як взаємодія візуальних і аудіо ефектів під керуванням інтерактивного програмного забезпечення;
- як дані, що включають в себе різні форми природної для людини інформації (звук і відео);
- як одночасне використання різних форм представлення інформації та їхня обробка в єдиному об'єкті-контейнері.

Вчителі використовують готові мультимедійні презентації, створюють власні мультимедійні навчальні програми та презентації, проекти, використовують засоби мережі Інтернет в освітньому процесі.

«Мультимедіа» (від англ. multi – багато і від лат. media – носій, засіб, середовище, посередник) часто вживається як аналог терміну «засоби масової комунікації» (друк, фотографія, радіо, кінематограф, телебачення, відео, мультимедійні комп'ютерні системи, включаючи Інтернет) [11].

Урок музичного мистецтва сьогодні не може бути ефективним і цікавим без використання інформаційно-комунікаційних технологій. Нажаль, освітньою програмою заплановано лише один урок музичного мистецтва на тиждень, що недостатньо для розвитку музичних здібностей молодших школярів. Одним зі способів рішення цього питання можуть стати сучасні інформаційні технології, що допомагають учителю підвищити інтерес до предмета, роблячи освітній процес більш цікавим. Плідна співтворчість учнів і вчителів у процесі сприймання інформації, запропонованої вчителем позитивно впливає на музичний розвиток учнів. У дітей розширюється кругозір, активізується розумова діяльність, формується інтерес до самостійної пошукової роботи із сучасним гаджетами.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва дозволяє відобразити фрагменти життя й творчості композиторів. Перегляд уривків із концертів класичної,

популярної та сучасної музики, дитячих опер, балетів, музичних кінофільмів, мультфільмів, мюзиклів та інших музичних жанрів допомагають глибше зануритися у навчальний музичний матеріал.

Система освіти покликана своєчасно реагувати на досягнення науки і культури. Як засвідчує Л.Петухова, «Саме у школі значною мірою формується світогляд дитини, то сучасний педагог має усвідомлювати процеси, що відбуваються у суспільстві, встановлювати причинно-наслідковий зв'язок між історією розвитку певного питання і сучасним його станом, бачити тенденції розвитку, зокрема, у сфері інформаційних технологій» [17, с. 69].

Таким чином, інформаційно-комунікаційні технології виступають ефективними освітніми технологіями, завдяки інтерактивності, гнучкості та інтеграції різних типів освітньої інформації. Можна виокремити певні особливості що сприяють удосконаленню освітнього процесу в початковій школі.

Це інформаційна насиченість ресурсу (інтегрування різних видів інформації – графічної, звукової, фото та відеоінформації); органічне поєднання освітньої та ігрової складових інформаційно-комунікаційних технологій; інтерактивність програмних засобів; фіксація особистих досягнень учнів в освітньому процесі.

1.2. Види використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі початкової школи

В освітньому процесі необхідно виокремити основні види інформаційно-комунікаційних технологій: апаратні й програмні засоби.

Для реалізації поставлених педагогічних завдань учитель може використовувати наступні комп'ютерні програми:

- для можливості виходу в Інтернет (Internet Explorer);

- для створення презентацій (PowerPoint);
- для оформлення текстових документів (Word);
- для перегляду та редагування зображень (PictureManager) та ін.
- колекції дисків CD відтворюють музичні твори різних стилів і жанрів, містять якісний ілюстративний матеріал, коментарі та словники.

Використання електронних освітніх носіїв (енциклопедії класичної музики, освітні програми, електронні підручники, диски-путівники), дозволяють учителю забезпечувати уроки музичного мистецтва навчальною інформацією, підтримувати активні форми музичної діяльності, закріплювати знання, навички та вміння учнів. Синтез тексту, звуку, відео, анімації, інтерактивних форм навчання і комп'ютерного моделювання забезпечують сприйняття інформації на зоровому, слуховому та емоційному рівні, що дозволяє учням краще засвоїти учбовий матеріал.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій відкриває для вчителя-музиканта нові можливості.

Інформаційно-комунікаційні технології сприяють розвитку творчої особистості не тільки учня, але й самого вчителя. За допомогою інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва в закладах загальноосвітньої школи можна зробити освітню діяльність учнів більш змістовною і привабливою.

Основні *види* використання комп'ютерних технологій на уроках:

- візуальна інформація (ілюстрації, картки, портрети композиторів та ін.);
- демонстраційний матеріал (вправи, опорні схеми, поняття);
- тренажери;
- контроль за вміннями та навичками учнів;

- робота в мережі Інтернет;
- навчальні й розвивальні програми.

Вчителі використовують електронні ресурси навчального призначення на всіх етапах уроку: при поясненні нового матеріалу, закріпленні, повторенні, узагальненні, контролі, при проведенні фізкультурних хвилинок і позакласних заняттях.

Учителю допомагають Інтернет-ресурси: презентації до уроків, логічні ігри, тестові завдання (пакет «Microsoft Office», що містить у собі відомий усім текстовий процесор «Word» та електронні презентації «Microsoft Power Point»).

Сутність інформаційно-комунікаційних технологій полягає в тому, що в сучасному світі ледь можна знайти сферу людської діяльності, що була б не пов'язана з процесом одержання та обробки інформації.

Сьогодні не в усіх школах можна побачити інтерактивну дошку, застосування якої дозволяє по-новому використовувати відеоінформацію, а також графічну, текстову та звукову інформацію.

Інтерактивна дошка підтримує інтерес учнів до предмета, надає уроку сучасний рівень і допомагає активізувати творчий потенціал школярів. На інтерактивній дошці можна показувати презентації, відеофільми, друкувати і редагувати, а також зберігати текст, виходити в Інтернет. Дошка дозволяє повторювати навчальний матеріал в будь-який етап уроку.

На уроках музичного мистецтва інтерактивну дошку можна використовувати як:

- засіб наочності при вивченні нового матеріалу (відео, мультимедіа, CD-диски);
- засіб презентації учбового матеріалу вчителем;
- засіб закріплення вивченого матеріалу;

- засіб для проведення ігор-вікторини, тестування;
- засіб для ознайомлення учнів із нотною грамотою;
- засіб для самостійного пошуку інформації учнями.

Уроки музичного мистецтва із застосуванням інтерактивної дошки має ряд переваг – це створення умов для індивідуальної та колективної роботи, мотивації учнів до сприймання складного матеріалу, який стає для них більш доступним і ясним.

Систематичне використання інформаційних технологій на уроках музичного мистецтва сприяє активізації пізнавальної діяльності дітей, естетичному розвитку й спостережливості.

В останній час у педагогічній практиці популярність набуває проектна технологія.

У процесі проектної діяльності формується особистість, що вміє діяти не тільки за зразком, але й самостійно одержує необхідну інформацію, що допомагає аналізувати, експериментувати, робити висновки та самостійно приймати рішення. Проекти по тривалості можуть бути від одного уроку до декількох, індивідуальні та групові. Для цієї роботи визначається мета дослідження, способи реалізації і план. Наприклад, одна група працює із літературним текстом, друга – з образотворчою інформацією, третя – з музичною інформацією. Учні вивчають, аналізують і систематизують зібрану інформацію. Після виконання цієї роботи проходить захист проекту, коли кожна із груп презентує результати свого дослідження.

Захист проектів можна перетворити в захоплююче свято: фестиваль мистецтв, КВК, творче змагання із батьками, театральні-ігрові ринги та ін. Прикрасою проектів може бути комп'ютерна презентація. Створюючи мультимедіа-презентацію вчителю необхідно пам'ятати вимоги щодо презентації, а саме:

- відповідність змісту презентації до дидактичної мети та завдання;
- вірогідність представленої інформації;

- стислість викладу підготовленого матеріалу;
- максимальна інформативність тексту.

Можливості, які відкрив Інтернет, дозволяють учителю, особливо в час дистанційного навчання бути в курсі не тільки музичних новин, а також спілкуватися із учнями та колегами по електронній пошті, брати участь у різних Інтернет-Семінарах і форумах. Однак специфіка кожного навчального предмета диктує свої вимоги до роботи з інформацією.

Уроки музичного мистецтва відрізняються своєю специфічністю як у методичному, дидактичному так і технологічному аспектах. Можливості використання мережі Інтернет в процесі підготовки учнів початкової школи до уроків музичного мистецтва – це вільний пошук Інтернет-ресурсів за темами уроків, що розширюють кругозір учнів, розвивають їхні природні задатки, але перевірка інформації обов'язкова (за підручниками, підтвердженою інформацією та ін.), що дає можливість знайомства із культурою і мистецтвом різних народів.

У процесі викладання музичного мистецтва тест виступає одним із педагогічних інструментів, що дозволяє здійснювати педагогічні виміри і використовується як засіб перевірки, контролю і оцінювання. Основні завдання використання тестів у викладанні музичного мистецтва спрямовані на визначення обсягу та якості освоєння змісту програмного матеріалу та оцінки педагогічної діяльності вчителя. На уроках використовуються різні форми тестового контролю:

- паперові – педагогічні тести, пропоновані учням на паперовому носії у вигляді роздруківки;
- звукові – педагогічні тести здійснюється за допомогою спеціальних технічних засобів;

- комп'ютерні – найбільш актуальні для сучасної освіти. Можливості комп'ютерних засобів дозволяють з'єднати і звукові, і візуальні форми тестових завдань.

Традиційною формою перевірки на уроках музичного мистецтва виступають вікторини. Застосування на уроках цього виду роботи дозволяє вчителю за короткий час одержати об'єктивну картину рівня засвоєння досліджуваного матеріалу в учнів і вчасно його скорегувати. При цьому є можливість вибору рівнів труднощі завдань індивідуально.

За останні роки з'являється велика потреба в роботі із додатковою літературою, бібліотекою, Інтернет-ресурсами.

Перспективними в практиці початкового навчання є мультимедіа-презентації, мультимедіа-тренажери, електронні мультимедіа-видання.

Мультимедіа-презентація створює інформаційний і візуальний образ, що дозволяє вчителю самостійно готувати завдання, підбирати навчальний матеріал, що відповідає змісту конкретної теми.

Мультимедіа-тренажери надають можливість імітувати різні життєві та освітні ситуації за допомогою приєднання до комп'ютера цифрових музичних інструментів (ігрові завдання, виразні форми подання музичного матеріалу).

Електронні освітньо-наочні посібники, що містить сукупність наочних матеріалів, представлених засобами мультимедіа. Його використання є ефективним при організації репродуктивної роботи учнів, коли вчителю необхідно наочно підтвердити або конкретизувати мовні повідомлення. Крім того, такі посібники є доцільними при постановці вчителем конкретних навчальних проблем.

На даний час існує значна кількість електронних освітньо-наочних посібників, що орієнтовані на учнів молодшого шкільного віку.

Знання вчителем різних видів інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє обґрунтовано використовувати потужні дидактичні можливості інформаційно-комунікаційних технологій. Інформаційно-комунікаційні технології на уроках музичного мистецтва збагачують дидактичні та методичні можливості уроку, надають йому сучасності, що підвищує інтерес учнів до уроку та до освітньо-пізнавальної діяльності. Це сприяє засвоєнню молодшими школярами освітнього матеріалу, та реалізує їхній творчий потенціал.

Таким чином, використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі початкової школи допомагають учням і вчителю швидко знайти інформацію і організувати урок на високому педагогічному рівні.

РОЗДІЛ 2

Методика використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва в початковій школі

2.1. Методика використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва в процесі дистанційного навчання

Активну участь у дистанційному освітньому процесі взяли вчителі художньо-естетичних дисциплін. З музичного мистецтва розроблені різноманітні творчі та проєктні завдання з усіма необхідними Інтернет-посиланнями, Онлайн-тестуваннями. Уроки музичного мистецтва з використанням інформаційно-комунікаційних технологій – це сукупність відеофрагментів, тестових запитань, малюнків, анімацій, світлин, текстових пояснень, звукового супроводу. Електронні підручники налаштовують учнів на зразкове слухання і виконання музичних творів, пісень у режимі караоке.

Важливим залишається питання методичного супроводу, як максимально та ефективно використовувати наявні інформаційно-комунікаційні технології.

За допомогою інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва можна вирішити наступні завдання:

- посилити інтенсивність уроку;

- підвищити мотивацію учнів;
- провести моніторинг досягнень дітей.

Інформаційно-комунікативні технології можна використовувати в різних формах: навчальні й творчі проекти, комп'ютерне тестування, діагностика й контроль.

Пропозицій для організації навчання в такому режимі досить багато, але не менш важливим є питання методичного супроводу, тобто як максимально ефективно використовувати наявні технології.

Швидка комунікація через особисті повідомлення – це можливість відправляти повідомлення вчителів учням і батькам, а також отримати зворотний зв'язок. Зміст повідомлень, що відправляються, повинні бути актуальним і тактовними.

Учитель повинен мати високу психологічну культуру: вміти спілкуватися, вести бесіду, слухати та розуміти співрозмовника.

А. Владимірова стверджує, що «впровадження мультимедійних та дистанційних технологій у практику вчителів музичного мистецтва допоможе поєднати дидактичні функції комп'ютера й традиційні прийоми і засоби навчання, збагатить і поповнить навчально-виховний процес початкової школи новими формами роботи, що сприятиме більш ефективному засвоєнню музичного навчального матеріалу, національного пісенного фольклору, звичаїв і традицій українського народу» [4, с. 96].

Стрімкий розвиток засобів інформаційних, комунікаційних і дистанційних технологій виникає нове інформаційне середовище перебування й життєдіяльності, формується постіндустріальне, інформаційне суспільство.

Перед предметами мистецтва встає актуальна проблема – підготувати підрастаюче покоління до самостійного прийняття рішень

відповідної заданої дії. Система музичної педагогічної освіти не може залишатися незмінною і має потребу в модернізації. Використання інформаційних технологій дозволяє підвищити рівень мотивації учнів та ефективність навчальної діяльності. Комп'ютерні телекомунікації вносять суттєві перетворення в методи й форми навчання, тому що вважаються на сьогоднішній день не тільки самими новими, але й самими перспективними.

Значно підсилюється вплив нових інформаційних технологій на освітній процес дистанційного процесу для навчання дітей-інвалідів. Метою дистанційного навчання на уроках музичного мистецтва стає формування інформаційної культури. Розвиваються особистісно-орієнтовані технології навчання.

Основними характеристиками застосування інформаційно-комунікаційних технологій є можливість індивідуального навчання, а також можливість розвитку творчої пізнавальної активності учня.

Педагогічну технологію прийнято зрівнювати із інформаційною, тому що основу технологічного процесу навчання становить одержання й перетворення інформації.

При підготовці до уроку музичного мистецтва із використанням інформаційно-комунікаційних технологій складається план уроку, визначаються мета, відбирається навчально-дидактичний матеріал, що дотримується основних дидактичних принципів: науковості, систематичності й послідовності, доступності, диференційованого підходу тощо. При цьому комп'ютер, повинен не замінити вчителя, а доповнювати його. Навіть самі замкнуті діти розкріпачуються під час роботи на комп'ютері, соромливі учні легко спілкуються в Інтернеті – у них підвищується самооцінка, спілкування із однолітками.

Процес активного сприймання музики учнями носить творчий характер і залежить від емоційного відгуку дітей, від їхнього інтелектуального розвитку, від здібності вчителя вести бесіду й цьому

допомагають електронні збірники-тренажери, електронні енциклопедії, Інтернет -ресурси, електронні навчальні програми, відеофільми, відеоуроки.

Енциклопедії виступають довідковим матеріалом на комп'ютерних CD і DVD дисках призначених для дітей різного віку. Вони дозволяють швидко знайти потрібну й корисну інформацію, прослухати музичні фрагменти, структуровані по темах, знайти матеріал про композиторів, про жанри та напрями в мистецтві; переглянути відео або анімаційні фрагменти; познайомитися з фотоархівом та ін.

Музикознавчі *бібліотеки*, як і медіатека – це сучасні інформаційні технології, а саме фонохрестоматії, твори народної, класичної і зарубіжної музики.; відеофрагменти із опер, балетів, фільмів; колекції та репродукції художників, – все що є невід'ємною частиною кожного уроку музичного мистецтва

Концентрат – це сучасна інформаційна технологія нашого часу. Принцип концентрату досить простий – відтворюється музика без вокалу, на екран виводяться ритмічно виділяючись склади, які співаються в цей момент, а вокальний або літературний рядок виконується яким-небудь музичним інструментом або людиною.

Концентрат сприймається як розвага, але під цим словом зараз прийнято розуміти стиль відпочинку, принцип самодіяльного виконання улюблених пісень, і численну цифрову побутову техніку, і комп'ютерні програми – від класики до естради. Концентрат на уроках музичного мистецтва в період пандемії – це один із засобів, що дозволяє підвищити інтерес до уроків за рахунок різноманітного аранжування фонограм пісень та ін.

Завдяки формуванню стійкого інтересу до музичного мистецтва, в учнів змінилося відношення до самого предмету. У школярів з'явилася

нагальна потреба, що виражається у бажанні й умінні займатися музикою.

Із мінусів дистанційного навчання учні називають як технічні неполадки на самих платформах (не завжди завантажується навчальний матеріал, зависають сторінки з тестами, а результати можуть взагалі не зберегтися), так і проблеми в комунікаціях і освітньому процесі: їм не вистачає живого спілкування із учителем і однокласниками, збільшується обсяг домашньої роботи, при цьому знань передається менше, і вони не такі якісні, як на повноцінних уроках.

Отже, використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва в процесі дистанційного навчання суттєво впливатиме на підвищення рівня музичної культури молодших школярів і допоможе задовольнити їх творчі потреби.

2.2. Методичні рекомендації щодо проведення уроку музичного мистецтва в початковій школі із використанням інформаційно-комунікаційних технологій

Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі надає вчителю на уроках музичного мистецтва більші можливості: робить урок захоплюючим, дозволяє вчителю повному використовувати на уроках текстову, звукову та відеоінформаційну частину.

Інформаційно-комунікаційні технології надають змогу:

- побудувати відкриту систему освіти, що забезпечить кожному учню розвиток власних музичних здібностей;
- змінити в молодших школярів систему мислення, що суттєво впливає на організацію освітнього процесу;

- використовувати комп'ютер з метою індивідуалізації освітнього процесу, що суттєво підвищить пізнавальну активність.

За нашими спостереженнями 100% учнів початкової школи використовують телефон, комп'ютер, виходять в Інтернет. Сучасні діти володіють у досконалості гаджетами, мають свої аккаунти.

Спектр використання можливості інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі досить широкий. Специфіка роботи в початкових класах в тому, що велика увага приділяється здоров'язберігаючим технологіям. Робота за комп'ютером від 5 до 15 хвилин.

Інформаційно-комунікаційні технології застосовуються для інформаційної підтримки освітнього процесу: як засіб зв'язку, для активізації творчої діяльності учнів, для організації виховної роботи в позаурочній діяльності, для роботи з батьками та ін.

Інформаційно-комунікаційні технології розвивають особистість, підвищуючи якість знань, допомагають учням усвідомлено засвоювати матеріал, переборювати труднощі в навчанні, дозволяють реалізувати себе, виявити свої можливості.

Інформаційно-комунікаційні технології використовуються на різних етапах уроку, залежно від мети: словникова робота, введення нових знань, актуалізація знань, проблемна ситуація, фізхвилинка, презентації, малюнки, відеофрагменти та ін.

Із вищесказаного ми пропонуємо наступні методичні рекомендації:

1. Відеоконференції або інтерактивний урок музичного мистецтва краще проводити із використанням веб-камери. В цьому випадку учні можуть відійти від своїх комп'ютерів і не нудьгуватимуть, якщо будуть бачити вас, а не тільки використовуваний вами режим

демонстрації екрана. Учні повинні бачити ваші очі, а не голову, саме тоді створюється ефект присутності вчителя.

2. Діалогові уроки не повинні мати велику кількість запитань. Питання повинні бути лаконічними. Завдання максимально короткими. Відповіді учнів короткі за часом.

3. Заохочуйте учнів задавати питання. Виділіть їм для цього спеціальний час. Приміром, оголосите, що робите паузу чотири хвилини, в ході яких учні могли б записати своє питання у чаті або в невеликому відеозвертанні.

4. Вчителю необхідно передбачати можливі технічні труднощі у зв'язку із відеотрансляцією. Заздалегідь треба перевірити можливості відеоспілкування та умови роботи в режимі комп'ютер-планшет, комп'ютер-смартфон.

5. Якщо в сім'ї немає стійкого й швидкого підключення до Інтернету, з'ясуйте в який час швидкість Інтернет-з'єднання найбільш висока. Призначайте відеоконференцію на той час, коли вона влаштує вас і ваших учнів.

6. Використовуйте для проведення онлайн уроків Онлайн-доски. Серед великої кількості подібних інструментів, найбільша увагу отримав популярний серед учителів Padlet, який в останні роки значно розширив свої функціональні можливості.

Таким чином, застосування інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва робить урок не тільки пізнавальним і різноманітним, а саме головне – сучасним.

ВИСНОВКИ

Пошук нового життєвого досвіду за допомогою інформаційно-комунікативних технологій на уроках музичного мистецтва сприяє тому, що в свідомості учнів початкової школи настає якісний продуктивний прорив на шляху розвитку просторових уявлень.

1) Проаналізувавши та вивчивши наукову та методичну літературу з теми дослідження нами було визначено, що інформаційно-комунікаційна технологія – це сукупність технічних засобів і методів, що забезпечують розвиток музичних здібностей учнів, а саме впливають на емоційність молодших школярів.

2) З'ясовано, що інформаційно-комунікаційні технології є ефективними завдяки властивим їм якостям інтерактивності, гнучкості та інтеграції різних типів освітньої інформації. Виокремлено певні особливості інформаційно-комунікативних технологій на уроках музичного мистецтва, що сприяють удосконаленню освітнього процесу у початковій школі. Органічне поєднання освітньої й ігрової складових інформаційно-комунікаційних технологій; інтерактивність програмних засобів; фіксація особистих досягнень школярів у процесі роботи.

3) Визначені види інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі початкової школи. Основні *види* використання комп'ютерних технологій на уроках музичного мистецтва – це візуальна

інформація (ілюстрації, картки, портрети композиторів та ін.); демонстраційний матеріал (вправи, опорні схеми, поняття); тренажери; контроль за вміннями та навичками учнів; робота в мережі Інтернет; навчальні й розвивальні програми, мультимедіа-презентація та ін.

4) Обґрунтовано використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва в процесі дистанційного навчання. Це – енциклопедії, що виступають довідковим матеріалом на комп'ютерних CD і DVD дисках призначених для дітей різного віку. Музикознавчі бібліотеки, медіатека – це сучасні інформаційні технології, а саме фонохрестоматії, твори народної, класичної і зарубіжної музики; відеофрагменти із опер, балетів, фільмів; колекції та репродукції художників, – все що є невід'ємною частиною кожного уроку музичного мистецтва

Концентрат – як сучасна інформаційна технологія нашого часу відтворюється в музиці без вокалу, коли на екран виводяться або ритмічно виділяючись склади, які співаються в цей момент, а вокальний або літературний рядок виконується яким-небудь музичним інструментом або людиною.

Із мінусів дистанційного навчання учні називають як технічні неполадки на самих платформах (не завжди завантажується навчальний матеріал, зависають сторінки з тестами, а результати можуть взагалі не зберегтися), так і проблеми в комунікаціях і освітньому процесі: їм не вистачає живого спілкування із учителем і однокласниками, збільшується обсяг домашньої роботи, при цьому знань передається менше, і вони не такі якісні, як на повноцінних уроках.

5) Розроблено методичні рекомендації щодо проведення уроку музичного мистецтва в початковій школі із використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Спектр використання можливості інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому

процесі досить широкий і суттєво впливає на підвищення рівня музичного культури молодших школярів.

Таким чином, застосування інформаційно-комунікаційних технологій на уроках музичного мистецтва надають змогу молодшим школярам розвинути свої природні задатки, набути музичного досвіду, що в майбутньому сформує ціннісне ставлення до культури як свого народу так і до пізнання культури інших народностей; використовувати комп'ютери з метою індивідуалізації освітнього процесу та звертатися до принципово нових пізнавальних засобів.

Перспективою подальших пошуків у цьому напрямку є активне різнопланове впровадження мультимедійних технологій в освітній процес та дослідження ефективності цих новацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієвська В. Проектування дидактичних ситуацій у навчанні молодших школярів з використанням комп'ютера: автореф. Харків: 2009. 20. С. 15.
2. Бергер Н. Современная концепция и методика обучения музыке. Серия *Модернизация общего образования*. -СПб., 2004.
3. Бурлакова А. А. Компьютер на уроках в начальных классах. *Начальная школа плюс До и После*. 2007. №7. С. 32 – 34.
4. Владимирова. Формування естетичного ставлення молодших школярів до національного пісенного фольклору засобами мультимедійних технологій. *Інформаційні технології в освіті*: 2014. № 20. С. 92-98.
5. Воропай Н. Використання інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища у формуванні самоосвітньої компетентності майбутнього фахівця початкової освіти Херсон: Вид-во ХДУ, 2010. С. 51-54.
6. Галкина В.Л., Максимова О.Г. Подготовка будущего учителя музыки к созданию творческой лаборатории. М.; 2002. 56 с.
7. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании. – М.: Академия, 2003.
8. ІКТ у навчанні - Google Sites <https://sites.google.com> › site

9. Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу [www.kspu.edu /...ashx/ IKT%20в%20початковій%20школі.%20Посібник.pdf?id](http://www.kspu.edu/...ashx/IKT%20в%20початковій%20школі.%20Посібник.pdf?id) Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі: Освітньо- методичний посібник для студентів напряму підготовки «Початкова освіта».
10. Електронні атласи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrprog.com>.
11. Казаков Ю.М. Педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх учителів: автореф. Луганськ, 2007.
12. Коткова В. Підготовка майбутнього фахівця початкової школи в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища – Умань: ПП Жовтий. 2010. Випуск 35. С. 101–107.
13. Красильников И.М. Концепція музикального обучения на основе цифрового інструментарія // *Искусство в школе*. 2005.
14. Методичні рекомендації. щодо вивчення дисциплін художньо-естетичного циклу у 2013-2014 н.р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: education.km.ua – Назва з екрану.
15. Мультимедіа-презентація [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://softmajor.ru/multimedia/products>. – Назва з екрану.
16. Петухова Л. Теоретико-методичні засади формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів. Херсон: 2009. 564 с.
17. Петухова Л. Теоретичні основи підготовки вчителів початкових класів в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища: Монографія. Херсон: Айлант. 2007. 200с.
18. Співаковський О. До оцінювання взаємодії у моделі «Викладач – студент – середовище». *Наука і освіта*. 2011. № 4. С. 401–405.

19. Фоменко Е. Формування національної самосвідомості дітей Харків: Вид група «Основа». 2009. 121 с.
20. Что такое мультимедиа [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://daz.su>. – Назва з екрану.
21. Шевченко Л.С. Формування професійних знань майбутніх кваліфікованих робітників засобами мультимедіа: дис. Вінниця. 2006.
22. Халілова Ф.С. Інформаційні технології в професійній діяльності вчителя початкової школи. / Під редакцією Н.В. Апатової. – Сімферополь, «ДОЛЯ», 2009. – 240 с.
23. Шакотько В.В. Комп'ютер у початковій школі: навч.-метод. посібник / В.В. Шакотько. – К.: ТОВ Редакція "Комп'ютер", 2007. – 128 с.
24. Шакотько В.В. Методика використання ІКТ у початковій школі: навч.-метод. посібник / В.В. Шакотько. – К.: ТОВ Редакція "Комп'ютер", 2008. – 128 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, **Озембловська Каріна Леонідівна**, учасниця освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій

власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

_____ (дата)

(підпис)

_____ (ім'я, прізвище)